



наведи телефон

Лүимә СЭрипос

21.04.2022
№ 8 (1266)

www.khanty-yasang.ru

Основана 11 февраля 1989 года

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru

Мāнья-сүнт пāвылт сāв мис бōньщаве



Л. Теткина, вāрум хури

Мāнья-сүнт пāвылт бōлнэ Ивукин ягыгыг урыл потыр 10-11 лōпсыгт ловиньтэн

Ты номерт ловиньтэн:	Сосса мирыт хумус нётавет, та урыл кўцаит китыглавёсыт ▶ 2	«Овлёт мōйт бōлыс» нампа касыл ▶ 4	Полуночныйт бōлнэ ханищтахтын кол ▶ 7
Лātнув вāнэ Лүсум нйврамыт ▶ 8-9	Сāлы пўңе янгыг ёмтыс ▶ 12	Миснэ āкваныл ўргалан щёмья ▶ 13	«Победа хōтал» эрыг ▶ 15

Сосса мирыт хумус нётает, та урыл кўцаит китыглавёсыт

Яныгполь этпос 8 хоталэт ищхйпың мāt «ВКонтакте» лопсыт округувт сāvсыр департаментыт рўпитан кўцаит сосса мāхумн нётнэ вāрмаль урыл потыртасыт.



А.А. Скурихин

Ты хонтхатыглап внутрений политика департамент кўцай хум **Александр Скурихин** вāрыглас. Тав лāвыс:

– Мāн округувт олнэ мāньщи, ханты ос ёрн мāхум мāгсыл «Устойчивое развитие коренных малочисленных народов Севера» нампа программа рўпиты. Тāн ты нэпак хосыт 11 департамент ос районный мирколыт пālныл нётает.

Сосса мāхум община-ныл олн-нётмилыл ань мивет ман āти, та урыл Октябрьский район Шеркалы пāвылт олнэ хум Олег Сенгепов китыглахтас.

Общинат олныл тāстает

Округ мā-вит ўргалан департаментыт рўпитан хум **Евгений Лавров** лāвыс:

– Общинат касыл щирыл олн-нётмилыл тāстает. Ты тэла нупыл кāсың тāl 21 млн солкōви холтаве. Акват пил вātэ-

гыт, лāхсыт атэгыт, мōтаныт хўл алыщлэгыт, сāлы ўрэгыт. Тāн элаль ёмашакв вос рўпитасыт, мāн олныл тāстыянўв, пилныл, лāхысныл, пāквсамныл, хўлныл сāvсыр тэнут вос вāрэгыт. Ос сāлы лувныл, āньтныл сāvсыр аньщарыт ос мōт эрнэ утыт вос ёргэгыт. Ты касылыт акв номинация щирыл мāхум 3 млн 800 сōтыра солкōви виңкве вёрмэгыт.

Проект-нэпаканыл вуянтаңкве ўсн ёхталэгыт

Белоярский район Касум пāвылт олнэ нэ **Елена Федотова** ос акв вāрмаль урыл пўмшалахтас. Тав лāвыс, мāхум грант-олн винэ мāгсыл тāнки нэпаканыл кётыглэгыт, тувыл тāнки проект-нэпаканыл вуянтаңкве Ханты-Мансийск ўсн ёхталаңкве вōвавет.

Мāнь пāвылкет олнэ хōтпат тапалыт мāн ялнэ мāгсыл сāv олн холтэгыт. Тувыл нōх ат ке патэгыт, олныл ат тāстает, вуньщалыг та хулытэгыт. Нэ китыглахтас: «Мāнь пāвылкет олнэ хōтпатн тāнки проектаныл урыл ищхйпың ут хосыт потыртаңкве манрыг ат рōви?»

Евгений Лавров ювле лāвыс, сосса мāхум грант-олныл хумус миңкве эри, хўлтнэ нэпакт хансым олы. Хōтпат нэпаканыл грант-олн мāгсыл ке кётсыт, комиссия элыпālт проектаныл вуян-

таңкве Ханты-Мансийск ўсн ёхталаңкве эри. Ты тāl мāхум нэпаканыл янк нātнэ этпос 31 хōталэ мус тах пирмайтавет. Кўцаит ты постановлениан йильпи лāтың ке хансэгыт, тōнт ущ мāхум ищхйпың ут хосыт тāнки проектаныл вуянтаңкве тах вёрмэгыт».

Мāньлат хōтпат нётает

Белоярский район олнэ хум Геннадий Рандымов китыглахтас, ВУЗыт ос колледжит ханищтахтын мāньлат хōтпат хумус ань нётает. Ты тэла урыл ханищтап ос наука щирыл рўпитан департаментыт кўцай вāңын нэ Инна Святченко тох потыртас:

– Ханищтахтын мāньлат āгит, пыгыт ос нётыянўв, акв тāl сыс 700 элумхōлас олныл ювле ойтыянўв. Нусаг олнэ мāньлат хōтпат ханищтахтын нэпакыт ёвтнэ мāгсыл, тэнэ мāгсыл, олнэ кол мāгсыл ойтхатнэ олныл тāстыянўв.

Ўвыл курсыт ос нилыт курсыт ханищтахтын āгит, пыгыт маснут ёвтнэ мāгсыл 40 сōтыра солкōвил акв щёс мыганўв. Ос акв тāl сыс юв ялнэныл мāгсыл олныл ойтыянўв.

Юи-ōвыл тāлыт мāхум «региональный перечень профессий» нампа нэпак щирыл ханищтавет. Щāнит-āщит нявраманыл ханищтан мāгсыл холтум олнаныл ос ювле ойтыянўв. Манхурип рўпатан āгит-пыгыт ань ханищтахтуңкве вёрмэгыт, мāн департаментув ищхйпың утэт хōнтуңкве рōви.

Нэпак «Образование в Югре» нампа лопсыт олы. Няврамыт мāнь лёккарыг, вōр ўргалан хōтпаг, ўйхул пусмалтан мāхмыг, мā-вит ўргалан хōтпаг ос мōт сāvсыр профессиатын ханищтахтуңкве вёрмэгыт.

Кол ёвтнэ мāгсыл йильпи программа мāхум ўрэгыт

Сургут ўс нэ Валентина Шадрина китыглахтас, сосса мāхум кол ёвтнэ йильпи программал хунь щёпитает. Ты тэла урыл кол ўнттын департамент кўцай хум **Кирилл Мыскин** лāтың лāвыс:

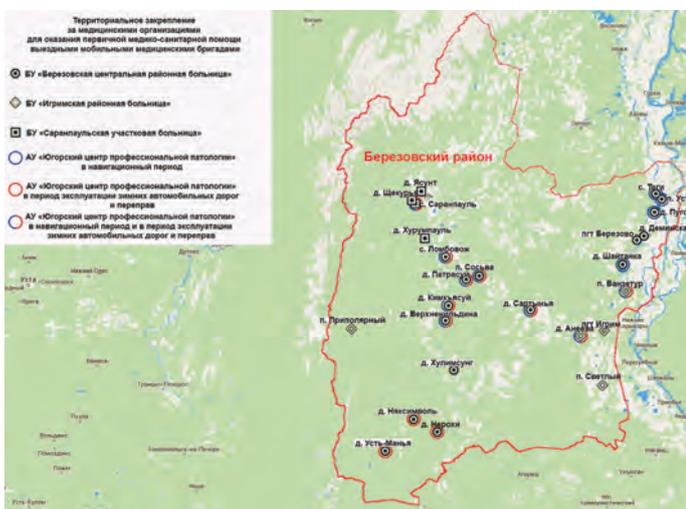
– Ты нэпак тōнт пирмайтаве, хунь ты элыпālт программан хасхатам щёмьят пуссын субсидия-олныл мивет ос тāн колыңыг ёмтэгыт. Йильпи нэпак сосса мāхум Ассамблея ос сāvсыр общественный организация рўпитан хōтпат хансуңкве тах нётэгыт.

Ты программан хасхатым сосса щёмьятн нётнэ мāгсыл сака сāv олн эри. Хоты порат тāнаныл субсидиял тāстыянўв – ат вāглўв. 2006 тālныл 2022 тāl мус 4 сōтыра 24 щёмья олныл нётсанўв. Ты тэла нупыл 9 млрд. 840 млн солкōви холтсўв.

Хонтхатыглапт сосса хōтпат ос сāv мōт нётмил урыл пўмшалахтасыт. Александр Скурихин лāвыс, мāхум тāнаныл 30 сāvсыр китыглахтын лāтың хассыт. Тāн кāсың элумхōласн ювле тах пицца кётэгыт.

Людмила ТЕТКИНА

Павлың мир лёккарытн уральтавет



Ань ты этпос бвылтахтам порат лёккарыт яласан мәныл астысыт, Ханты-Мансийск үсн ёхтысыт. Кўцаиг өлнэ хум Николай Ташланов ос мәхум пусмалтан лёккар хум Владимир Слабко ляххал тотнэ колн ёхталасыг, мир пусмалтан урыл потыртасыг.

Кўщай хум **Николай Ташланов** лавыс:

– Мән лёккаранув тэлы сыс округув янытыл хөтал нэглин ёрт ос хөтал үнтнэ ёрт өлнэ налыман нупыл сат мән павлытн мир уральтаңкве ялыс. Тән кит пиркәта щырыл рүпитасыт. Мән ань элаль акваг тыщир рүпитаңкве патэв.

Яласан машинатыл мир пусмалтан округ департамент колныл майвесув. Мощёрт туи пора ёмты, ос кит пиркәтаг яласаңкве патэг. Ты хосыт лёккарыт тал сыс савнув мәхум уральтаңкве алымёгыт. Төва лёккарыт «Николай Пирогов» нампа нәиңхәпыл я хосыт тотыглавет, төват ос лёңхыт хосыт машинал павлытн тах минэгыт.

Сартын туп сатхуйплов лёккар павлытн ялантәлысыт, ань налыман нупыл сат лёккар мир пусмал-

тым рүпитэгыт. Тыхөтал мус лёккарыт палт пуссын акваёт хөт сөтыра нёлоловсәт элумхөлас ағманыл пусмалтавёсыт, ювле хультум талныл кит щёс савнув хөтпа блыс.

Ос тән палтаныл нас уральтахтын мәгыс пуссын акваёт китхуйплов сөтыра элумхөлас ёхталас. Мәхум тот өвлэт анализыт мыганыл. Хотьют матыр ағме ке хөнтаве,

Мән мәвт сосса мәхум савыңпәлэ мән павлытт өлэгыт. Тән пўльницан мёрсың порат тәнки ялантэгыт. Төва хөтпат тыгле-тувле ялнэ олн ат бньщёгыт. Ань матёмас лёккарыт павлың мир уральтаңкве тәнки ёхталэгыт.

Ты тэлы сыс «Центр профессиональной патологии» нампа колт рүпитан лёккарыт машинал павлың мир уральтаңкве ос пусмалтаңкве ялыс. Тән машинаныл ищйпың утыл вәрим өлэгыт, элумхөлас алпитэ янытэт сунсуңкве вөрмаве. Хөтпа матыр ағме хөнтаве ке, тав тәра пўльницан кётаве.

тав тәра нэпакыл хансаве ос пўльницан кётаве. Тот элаль ёмщакв уральтаве.

Ты тал павлытт атахкем тәрвитың вәрмалы ёмталас. Ос ты вәрмалы щырыл үст өлнэ пўльницат яныг нётмил вәрёгыт. Тән ағмың хөтпа пўльницан тотнэ мәгыс вертолёт кётэгыт, пусмалтан вәрмалы хосыт акваг нётэгыт.

Щар тәрвитың лёңхыт Нижневартковский район Корлики павыл, Белоярский район Нумто павыл ос Хальүс район Приполярный павыл мус өлэгыт.

Лёккарыт мән павлытт мәхум колытт, кўщайт ос лёккарыт палт хүлэгыт. Ты вәрмалы щырыл Николай Ташланов

павлың мирн яныг пўмащипа латың кётыс. Тамле ёмас вәрмалы мәгыс тав тәнанылн нётнэ мәхум сака янытласанэ ос лавыс:

– Павылт өлнэ мир савыңпәлэ сым, үлщ пуңк, сам, сөрыг ос алписов ағмыл ёмталэгыт. Тыи-мәгыс мән павлытн ты ағмыт пусмалтан лёккарыт кётыглэв.

Ань нәиңхәпт ос машинат терапевт, отоларинголог, сам уральтан хөтпа, невролог, хирург-хөтпа, хөпсы уральтан лёккар, ағмыт тәра-паттын лёккар, нэт пусмалтан лёккар ос үлщ пуңк пусмалтан лёккар рүпитэгыт. Тән ётаныл мән лёккарыт ос яласэгыт

Ань ят пәлыг-патнэ юи-пәлт нәиңхәп ос машинат лёккарың тәгыл яласаңкве бвылтахтэгыт тах. Мәхумаквет, нән тән палтаныл уральтахтуңкве ос ёхталән. Нәнки ағманын ёл ул түйтән, вәтихал пўльницан ялән.



Н. Ташланов ос В. Слабко

Николай МЕРОВ

«Өвлэт мөйт Өлыс» нампа касыл



Ятил нэврамыт, паща Өлэн!

«Өвлэт мөйт Өлыс» тох намаим нэпак 1984 тал порат Юван Шесталов мәнһлат хөтпат мағыс хансыс. Ты нэпак акв мәнһ пыгрищакве урыл Өлы, тав наме Юван, тавән хөт тал, ишколан иң ат виве, щәнән Квайк-я павылн анэкваге-ащдйкаге палт тотвес.

Тот нэврам ащдйкатэ-

ныл сав мөйт хунтамлас, төва мөйтхурум Мощнэ аги урыл, төват Эквапыгрищ урыл, төват Мёнквыт урыл. Касың мөйт пыгрищаквен пумыщ хунтлаңкве Өлыс.

Юван Шесталов хансум потре «Өвлэт мөйт Өлыс» намаястэ. Манрыг тох намаястэ? Ты урыл сав щирыл номсахтуңкве рөви.

Эрың нэврамыт яныгманэныл порат аквписыг яныг хөтпатын мөйтхурум мөйтхулавет. Эрың мирув мөйтхурум вараум пора урыл.

Пёс йис потрыт лавим Өлы: «Элумхөлас ёмтум пора» хурмыг урхаты:

1) Эрыг-йис, мөйт-йис пора;

2) пёс пора;

3) руц пора.

Ань мән руц порат Өлэв, хунт тай мөйт пора Өлыс.

Ты тал мән редакция вэрнэ конкурс «Өвлэт мөйт Өлыс» намаяслүв.

Яныгпөль Этпосныл мәнһ таквс Этпос атхуйплов хөталэ мус нән щёпитан рупатанын редакцият пирмайтаңкве патавет. Рупатат кина щирыл варауңкве Эрэгыт, руц щир – видеоролик.

Ханищтан хөтпатн ман щәнанын-ащанын, увщянын-каңканын вос нэ-тавән, вос мөйтхурум хулта-

вөн, аквёет пумыщ кина вэрән. Ань телефонхурум хосыт тыи кустыр варауңкве рөви. Нән ты урыл пуссын вағын, хомус пөслуңкве, пөслум лөмтыт хомус акван-Өлтуңкве Эрэгыт.

Хунь кина-охсат мәннавн тэтыяның, мән тананыл сунсыянув, нөх-патум хөтпат мүйлупсатыл мүйлуптыянув, касың хөтпа сертификат-нэпакыл мыглүв.

Нән рупатанын ищхипың лөпс хосыт мирын суссылтэв, хөтпат мәнһчи латңыл нэврамыт мөйтхурум мөйтхурум хунтамлым, хотщагтэгыт. Тонт нән мак ёмас вэрмалы мирын мағыс тах варагын!

Конкурс урыл ищхипың утыт ловиньтэн: <https://khanty-yasang.ru/news/14009>

Светлана САДОМИНА

Күщаиг рупитаңкве Өс ханищтавет

Ты йис Өлупсав шар мөт щирыг та ёмтыс. Ань щёпт Өщнэ телефон хосыт савсыр вэрмалынув, савсыр нэпаканув пуссын хөнтункве рөвөгыт. Тэнут Өс телефон хосыт ёвтункв рөви, юв нас тотаве, туп олн ойтуңкв Эри.

Юи-Өвыл талытт ищхипың ут хосыт рупитаңкв хаснэ хөтпат сака Эрэгыт. Хотьют ты рупатан ханищтахтуңквтаңхи, тән ань пуссын ханищтавет.

Төва хөтпат күщаиг рупитаңкве сака ворагтыг. Тән ань тох номсэгыт – күщаиг те Өлэгыт, ты шар мак Өлупса та. Тамле хөтпатн нётнэ мағыс янас рупата варава, руц латңыл тох лававе – «карьерное консультирование».

Ты рупата вэрнэ хөтпа

күщаиг Өлуңкве вораган махумн тох нётэгыт:

– тән нэпаканыл ёмашакв щёпитыяныл ос Эрнэ щирыл хансыяныл;

– рупитан ма тән мағысыланыл тинсэгыт;

– матыр йильпи рупатан ханищтыяныл;

– яныг күщаиг ёт вешкатыг потыртан мағыс ханищтыяныл.

Төва хөтпат күщаиг рупитаңкве вэрмөгыт. Тән аквёет рупитан махманыл ёт аквкёмыг вос

потыртэгыт, тантиананыл сака ул вос янытлыяныл ос сака ул вос күщайлахтэгыт.

Тамле рупата тиснэ хөтпат Өвлэт нэпаканэ щирыл ёмашакв уральтаве. Такви Өлупсатэ урыл хансум нэпаканэ ловиньтавет, хөт ханищтахтас, хөт рупитас, маныр рупата вэрыс – тыи пуссын тарапаттаве.

Ищхипың утыт янас лөпс Өлы, тав тох намаим Өлы – «Работа в России». Тув ты күщайлахтын рупата тиснэ хөтпат нэпаканыл тэтыяныл. Та лөпсыт сав махум наманыл хансым Өлэгыт. Хотьютн тамле Элумхөлас Эри, тав та лөпс хосыт тисхаты.

Центр занятости колт

рупитан махум рупата тал Өлнэ агмың-мосың, сакватахтам Элумхөласыт наманыл Өс тув хансыяныл. Ос та лөпс тамле намыл пиным Өлы – «Особое портфолио».

Ты тит ищхипың лөпсыгт ёмашакв рупитаңкв хаснэ хөтпат наманыл ты хансавет, тэнатэн молях хөнтункв рөвөг. Тот савсыр рупата минэ күщаиг сака тисхатэгыт.

Ань хотьют тамле рупата варауңкв таңхи, тув хансэн, нэпаканын тув тётэн, телефонаныл тамле – 32-05-17.

Центр занятости колныл тэтым ляххал мәнһчи латңыл

В. ВАСИЛЬЕВА

хансыстэ

Округ кўщай нэ потыртас

Наталья Комарова ос мирколт рўпитан кўщайт яныгпль этпост ишхйпың ут хосыт округт блнэ мэхум ёт потыртасыт. Щёмьян хөтпат тананылн нётнэ урыл китыглахтасыт.

Мирн нётмил вәрнэ департаментыт рўпитан кўщай нэ **Тереза Пономарёва**, тувыл ханишпа департаментыт кўщай ваныг нэ, ұсыт ос районьт мирколың кўщайт ювле латың лавсыт. Ты тэлат пуссын Россия Президентув хўлтнэ латжанэ палт арталавет ос мақыг вәрнэныл мус ёмщакв уральтавет.

Овыл латың Наталья Комарова лавыс, тав алпыл вәрим сапрәни мот кўщайт ёт «О поддержке семьи, материнства, отцовства и детства в ХМАО-Югре» саккон-нэпак хансыс. Тот хоты нэврамың щёмьят манасавит оln-нётмилыл ойтуңкве патавет, таи хўлтыс. Ты магыс нэврам Россият самын вос патыс. Тувыл щёмьятэ нусаг ке блы манос сэлнэ олныл ат ке төвлавет, тонт тан олныл тах ос нэтавет.

Нёлолов талныл ос сатхуйпловит тал яныт нэврамыт бщнэ щёмьят «прожиточный минимумн» 50 % ат ке төвлавет - тән касың этпос 8 сөтыра 479 солкбвил ойтает, 70 % ке – 12 сөтыра 719 солкбвил, ос щар нусаг блнэ хөтпат – 16 сөтыра 958 солкбвил касың нэвраманыл магыс мивет.

Ань мирн нётмил вәрнэ департамент кўщай нэ



Ўст блнэ щёмья

Т. Пономарёва ты тэлат тара-паттысанэ. Тащирыл округ янытыл 8 талныл ос 17 тал яныт 44 сөтыра 677 нэврамыт блнэныл: тыгыл 50 % савит - прожиточный минимумыл ойтнэ олныл – 8 сөтыра 643 нэврамыт ловиньтавёсыт, 75 % савит - 3 сөтыра 528 нэврам, 100 % савит олныл ат төвлын щёмьят, ты 32 сөтыра 506 нэврамаквет.

Тамле нётмил вәрмалы щанит-ащит яңк нятнэ этпос овыл хөталэныл заявляныл «госуслуги» хосыт кетуңкве манос танки блнэ маңыл МФЦ колт тот хансуңкве вёрмёгыт.

Тувыл мэхум кўщайт ёт акван-хөнтхатыгламаныл порат агмың-мосың нэвраманыл магыс нётмил вәрнэ урыл китыглахтасыт, блнэ кол ўрнэ щёмьят ос танки мот савсыр тэланыл тарапаттысыт.

Тамара МЕРОВА

Яныгпль этпос 8 хөталэт Еремей Айпин ос Татьяна Гоголева, сосса мир депутатыг, маңылат мэхманув ёт хөнтхатыгласыг. Тэн потыртасыг, хумус маңылат мэхум организация Элалы нөх-вөрмалтаңкве эри.

Маңылат хөтпат Ассамблеян вёвиньтавёсыт



Еремей Данилович лавыс, ань Ас-угорский мир халт савсыр организацият олэгыт, тән мир магыс рўпата вәрёгыт. 2018 тал пасныл эрнэ щирыл нэпаканыл ат вәрманыл хосыт маңылат мэхманув онышам организацияныл вунышчалыг ёмтыс. Тав лавыс:

– Мән элы-палувт яныг эрнэ вәрмалы ань олы, маңылат мэхум организацияныл нөх-вөрмалтаңкв эри. Тән рўпатын элалы лактуңкве эри, тән Дума маңылат мир парламентыт ос вос рўпитэгыт, ос сакконыт хансуңкве вос нётэгыт.

Ты организация хунь рўпитас, тот Марина Маслова вице-президентыг олыс. Тав лавыс: «2018 талт сут хосыт маңылат мэхум организацияв лаппантвес. Тыхөтал мот организация вәруңкве эри, ам Устав-нэпак хансылум, ань учредительный сапрәни вәруңкве рөви, рўпатав мот намыл пины-

лүв, ты урыл ам нэпакыт пуссын щёпитасанум. Манаваң ёмщакв тара-паттуңкве эри, хотыют элалы ты яныг рўпата вәруңкве кәсащи. Номтың маңылат мэхманув сапрәнин вос ёхтэгыт, ты рўпата элалы тах тотыяныл. Тән магысланыл ты организация сака эри, тән сав проектыт ос грантыт тонт вәруңкве вёрмёгыт тах.

Еремей Айпин лавыс, сосса маңылат мэхманувнутренний политика департамент ос мот департаментыт ёт тән проектаныл ос грантаныл ёт элалы рўпитаңкве эри, ос хөт-әти аквьёт матыр вәруңкве.

Яныгпль этпос 22 хөталэт маңылат мэхманув «Ханты ясаң» ос «Лүймә сэрипос» газетат редакцият акван-атхатэгыт, ты потыр элалы тах тотыяныл. Ёхталэн, мән нанан ўриянүв. Редакциян свонитэн.

Оксана АЛБИНА

Няхщамволь павылт нэквет мәщтырласыт

Хальүс район Хулюмсүнт павылт «Сөрни юнтуп» нампа кол рүпиты. Та павылт блнэ нэквет вәтихал акван-атхатыглэгыт ос пуссын акваёт мәщтырлэгыт, халанылт ханищтахтэгыт.

«Сөрни юнтуп» колт Надежда Маслова пуңкоты. Тавән ты рүпата вәруңкве Елена Самбиндалова, Ольга Баранова, Наталья Тасманова ос Ксения Меньшикова нәтэгыт.

Мәньполь этпос оигпам элы-пәлт ты мәщтыр нэквет Няхщамвольн ялысыт. Та павылт блнэ махум акван-атыгласаныл, потрамасыт ос сакныл хорамыт хартуңкве ханищтасаныл.

Няхщамволь павылт блнэ нәт Елизавета Мони́на, Елизавета Шмони́на, Ирина Дунаева, агирищ Кристина Самбиндалова тув ёхталасыт.

Надежда Константиновна павлың махумн «Сөрни юнтуп» кол рүпататэ урыл потыртас. Няврамыт юнтуп аканит ос сакныл хартум хорамыт суссылтасанэ. Ты коньпал ос мәньщи пәс пормасыт суссылтанкве тотыгласыт – сәпта, тучаңыт, аканит, пальсакыт, турлөпсыт, олнкасыт, энтапыт, сәнсквәлгыт, сәстөтапыт, сөвтыт.

Елена Константиновна Самбиндалова «Сөрни юнтуп» колн акваг яланты, мәньщи щырыл мәщтырлаңкве тав сака хәсы.



Е.К. Самбиндалова



Вәрим пормасыт

Махумн нуйныл юнтуп пормасыт суссылтас. Тав юнтуп тущтын ут юнтуңкве нэквет ханищтасанэ. Потыртас, хоты хансат хоталь юнтуңкве рөви, ос хоталь ат рөви. Тувыл махумн суссылтас – турлөпс хумус хартаве. Туи порат «Мәнь Ускве» няврамыт ущлахтын мән яланталы. Акв порат Хулюмсүнт павылт нявра-

мыт ёт Мәнья-сүнт павылт мус экспедициян ялыс.

Няхщамволь павылт блнэ мәньщи нә Елизавета Ильинична Мони́на мәньщи пәс йис вәрмалит урыл сәв вәг, мәщтырлаңкве ос хәсы. Ханищтапын тав сәв пәс пормасыт тотыглас ос суссылтас. Пәс йис пормасыт – сәлы квәлыг, лув квәлыг, сәсныл вәрим

пормасыт. Та халт нып олы. Нып пәс йис порат хумус олыс, та щырыл квәлганэ вәрим блэгыт. Елизавета Ильинична пәс пальсак ёт тотыглас, ләгланэ пәс олнкөрыл вәрим блэгыт.

Мәньщи нэквет ёт Ольга Васильевна Баранова, Хулюмсүнт павылт блнэ руц нә, ялыс. Тав мәньщи махум пәс йис вәрмали-тыл хосат тагыл пүмщалахты. Хулюмсүнт павылт миркол күцаиг рүпитым, тонт музей вәруңкве нәтыс. Няхщамвольт тав ос сак хартуңкве махум ёт ханищтахтас.

Няхщамволь павылт блнэ нэквет ань аква тамле мәщтырлан кол вәруңкве номсэгыт. Тамле колыт Хальүс район сәвсыр павлытт блэгыт, Саранпавылт – «Сөрни туля», Кульпаст – «Сөрни сәтап», Хулюмсүнтыт – «Сөрни юнтуп».



Хулюмсүнт ос Няхщамволь павлыгт блнэ нэквет

Наталья ТАСМАНОВА

www.khanty-yasang.ru

Полуночныйт ӧлнэ ханищтахтын кол

Свердловский область Полуночный павыл школат Лүсум мәншицт нывраманыл ханищтахтэгыт. Тот элнаң интернат ӧлыс, ань ныврамыт ӧлнэ коланыл мӧт щирыл лававе. Ты урыл школа кўщай нэ Ольга Николаевна Галашева тав потыртас.

– Школав 1963 тал пәсныл рупиты. Тыт ань 301 ныврам ханищтахты, тән халанылт нила ағирищ ос нила пыгрищ – ты мәншицт ныврамыт, Ушма ос Пума павлыгныл ӧлэгыт. Тән ӧлнэ коланыл ань интернатыг ат лавилүв, эрнэ нэпаканувт нас тох хансым ӧлы – ныврамыт этэ-хӧталэ ӧлнэ школа. Тот туп тән ӧлэгыт, нелолов хӧтпа.

Мәншицт ныврамыт павыл ағирищит-пыгрищит эт ханищтахтэгыт, халанылт юртыңыщ ӧлэгыт. Тән пуссын сымың ныврамаквет, нәмсат. Павылн ялантаңкве тартыянув кос, ос тән нэмхотталь ат ялантэгыт, мори ат ӧмэгыт, ӧлнэ коланыл пӧхат ӧмыгтэгыт, ӧнгасэгыт, ӧтипалаг ос катыл матыр щаквщэгыт. Ивдель үс музейн машинал тотыглавет, мӧт мят ӧлыглэгыт.

– Ольга Николаевна, школат мәншицт латың урок ӧлы?

– Мәк уроканыл астын юи-пәлт Лүсум ныврамыт тәнти ләтңаныл ханищтахтэгыт. Кәсың этпос тән палтаныл Ханты-Мансийск үсныл мәншицт латың ханищтан эква Дина Васильевна Герасимова ӧхталы. Нелолов хӧтпа пуссын тав палтэ ялантэгыт. Тән щән ләтңаныл пуссын ӧмашакв вәганыл, тәнти халанылт мәншицт ләтңыл потыртэгыт. Учителяныл эт ос грамматика тәла

ханищтэгыт, ләтңаныл ань эрнэ щирыл хансуңкве вос хәсэгыт, пәс юис потырт хүнтлэгыт.

Ялпың хӧталыт порат ныврамыт мәншицт супаныл масыглыяныл, ань мощертын Уринэква хӧтал ӧмты, мәншицт мэхум ӧс тах акван-атхатэгыт.

– Миркол пәлыл ныврамыт улпыл нэтыглавет?

– Атхунь нэтавет, таквсы олныл таставет – школан ялантан маснут, ләгыл маснут, руксак, тетрадит ос хаснэйвыт ӧвтуңкве вөрмэгыт. Спонсор мэхум тән палтаныл вәтихал ӧхталэгыт, сәвсыр ӧнгынутыл тотыглавет. Ты тал Уринэква хӧтал кастыл 10 ос 11 классыг ханищтахтын ныврамыт миркол пәлыл ноутбук нампа ищхйпың утыл миңкве ләввэсыт.

Ищхйпың утыт, сыресыр телефоныт ос интернет пуссын ӧлы. Тамат утыт палт ӧнгасаңкве



Школа кўщай нэ О.Н. Галашева

сака ат тартыянув кос, тот акваг ул вос үнлантэгыт. Ат те уральтануванүв, тән телефонаныл эт этэ-хӧталэ ӧнгынувыт.

– Школа асланэныл юи-пәлт элалы хӧт ханищтахтэгыт?

– Төваныл училищатн минэгыт. Андрей Дунаев ос Тимофей Бахтияров онтолов класс асламән юи-пәлт, армиян ялсыг, тувыл «Полиметалл» организация пәлыл электрик тәлан ханищтахтэсыг.

Галя Дунаева миркол пәлыл Санкт-Петербург үсн А.И. Герцен нампа университетн мәншицт ос руц латың учителяг

ханищтахтуңкве кетвес. Ханищтахтын мәныл пӧйты, ювле ӧхты тах, тыт Лүсум ныврамыт эт рупитаңкве паты. Дина Васильевна яныгхӧтпа, акваг тыгле-тувле яласаңкве тавән тәрвityң. Полуночный пәвлувт мәншицт ағирищ Настя оматэ ӧлы, Елизавета Бахтиярова, ләтңе вәгтэ кос, ос образование ат ӧныщи.

Лүпта этпост хүрум мәншат хӧтпанув – Даша Дунаева, Саша ос Таня Анямовыг 11 класс аслтэгыт, таквсы ӧвыл классын туп акв пыгрищ ӧхты, Костя Анямов. Кәсың тал мәншицт ныврамыт мощамэгыт, 2016 талт 15 ағирищит-пыгрищит ханищтахтэсыт, ань 8 ныврам.

Ольга Николаевна сымың, вешкат нэ. Кәсың мәншицт ныврам оматятэ вәгтэ, матыр тарапаттуңкве эри те, тәнанылн свӧниты, потрами. Ныврамыт эруптыянэ, нэтыянэ. Ты ӧмас кўщай нэкве ос школат ханищтахтын ныврамыт пустагыл вос ӧлэгыт, вос щунэгыт.

Светлана
РОМБАНДЕЕВА



Полуночный павыл школа

Ләтңув вәнэ Лүсум няврамыт

Лүсум мэхманув нупыл ялмум порат, Свердловский область Ивдель үс (мәньщи щирыл Сапса) ляпат блнэ Полуночный павылн хойгласум. Тот этэ-хөталэ рүпитан школат Лүсум мәньщит нявраманыл блэгыт, ханищтахтэгыт, нёлолов хөтпа – нила пыгрищ, нила агирищ.

Няврамыт ёт хөнтхатыгласум, потрамасум. Киты-гласанум, хотыл блэгыт, школат танти ләтңаныл ханищтэгыт ман ати, талтем мот мир халт блуңкве улпыл тәрвитың. Агирищит-пыгрищит Ушма, Пума, Лэпла ос Талтъя павлытныл блэгыт, мәньщи ләтңыл ёмщакв потыртэгыт. Нән ань ты газетат төва няврамыт потраныл ловиньтэн.



Таня Анямова, 17 тәлэ

– Ам намум Татьяна Анямова, 11 классыт ханищтахтэгум. Ты тәл аслэгум, минэгум элалы ханищтахтүңкве. Югорскын манос Советский үсн минуңкве таңхөгум, воспитателиг ханищтахтүңкве номсэгум. Щәнюм Ханты-Мансийск үсн минуңкве лавыглалыс, ам номсэгум, тув минуңкве сака хоса эри. Тув минэгын, тувыл акв ювле, тасәвит олн пәхвтэгын.

Ам Ушма павылт самын патсум, ань Лэплат блэгум. Павлыг халт сәв вёрста ёмуңкве эри. Щәнюм наме ос Таня, Лэплат олы – Анямова Татьяна Владимировна. Ам акв ягәги ос кит ягыг оныщөгум. Щар яныг ягәгим наме Нина, тав кит няврам оныщи, сас агиришиг, школан иңт ялантэг. Тувыл Женя ягыгум, 22 тәл, Ушмат олы, анёкванн нёты. Макща ягыгум ос тыт ханищтахты.

Полуночныйт блуңкве ёмас кос, ос щәнянув-әщанув кәсалаңкве таххаты, тыт марщум, нас та үнлахө-лэв. Мәньнув порат сәтапыл матыр сагсүв, ань экзаменанув палт щёпитахтэв, ат алымёв.

Ләтңанув аквхурипат, наң ләтңын ам ёмщакв торгамтэгум. Юн мән акваг мәньщи щирыл потыртэв.

Кошел бщсүв, пум вәрыгласүв, тувыл таве нёвлиг вәрыслув. Ань пум ос вәрев, күтюв оныщёв, хуянтаңкве тавён. Ты тәл ләхс олыс, сәв атыгләлсүв, төсләлсүв. Пил мощца олыс, мощ ос вәтсүв. Хүл олы, хүл вәнтуплэв, акваг ёмыгтэв.



Саша Анямов, 17 тәлэ

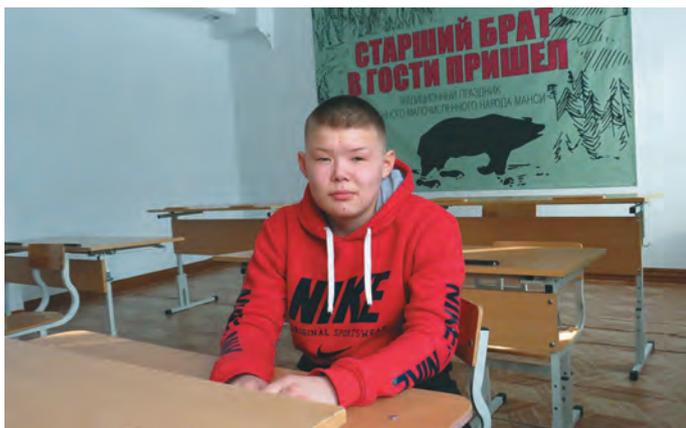
– Ам намум Сантыр, бпарищум Анямов. 2004 тәлт сүкыр этпос 12 хөталт Ушма павылт самын патсум. Тувыл тыг ёхтысум, ань 11 классыт ханищтахтэгум. Тыт блуңкве ёмас, руц экват мәнав ос ёмщакв вәганыл. Ам классумт ань аквхуйплов элумхөлас ханищтахты. Математика ос физкультура урокыг а́нум мұстэг. Ёсал яласан секциян ялантэгум. Тынакт акваг нёпак ловиньтым үнлэгум, ань экзаменыт палт щёпитахтэгум, сәв матыр тәра-паттүңкве эри.

Түяг күсэгум Ивдель үст мәшинал яласаңкв ханищтахтүңкве. Акв руц бйка лавыс, ётыл а́нум хот-таль кётытэ такси мāt рүпитаңкве.

Щәнюм наме Наталья, а́шум Николай. Кит ягыг оныщөгум, Толя ос Костя, ягәгим Надя. Мән хұрум пуссын тыт ханищтахтэв, Костяв иң мәнь, юн олы. Туи мён Толя ягыгумтыл пәкв атсумён, руцит палт тыналасанмён. Ушма павлувт мэхум пуссын мәньщи ләтңыл потыртэгыт. Мән палтув хосаттәгыл щәнь ләтың ханищтан эква Дина Васильевна Герасимова ёхталы, мәнав ёмщакв вәганэ, ялпың хөталыт вәрыглы.



Полуночный павыл



Толя Анямов, 15 тәлә

– Ам намум Толя, бпаришум Анямов. 2006 тәлт Ушмат самын патсум. Щәнюм наме Наталья, ашум Коля. Ам лов классыт ханищтахтәгум. Овыл классытт Серов үст ханищтахтасум, тыг атыт классын ёхтысум. Щәнюм ос ашум Ушмат бләг.

Элалы поварыг кусәгум минуңкве, Серов үсын. Ам ягпыг бньщәгум, наме Саша ос ягәги, наме Надя. Тән бл ос ты школат ханищтахтәг. Костя ащив иң мән, хәт тәлә төвлыс.

Ты пәвылт блуңкве ёмас. Школат астрономия урок эруптылум. Ам ёсал яласан секциян ялантәгум, ань туйт сака тәрвитуң, таимәгыс ишкола кывырт нас хайтыгтәв. Туи үсн ялантәв, нёрн. Та тәл пәквыт атсүв, оln мәгыс эл-тыналасанүв. Ам атхуйплов сөтыра сәлыгласум, телефон ёвтсум.



Даша Дунаева, 16 тәлә

– Ам намум Даша Дунаева, 11 классыт ханищтахтәгум. Ам Ушма пәвылныл бләгум, мән таквс этпос 1 хәталт 2005 тәлт самын патсум. Щәнюм Ирина Владимировна, такви бпарищ наме Тасманова, Ләпла пәвылт самын патыс. Атям наме Илья, тав холас.

Ты тәл школа асләгум, элалы ханищтахтуңкве хоталы минәгум, ат вәглум. Ты пәвылт блуңкве ёмас, школат ос блнә колувт пуссын сымың хәтпат рүпитәгыт. Юв ялуңкве атхунь таңхәв, мәхманув кәсалаңкве. Ты пәвылт мәнккәв ёмыгтаңкве ат тәртавәв, юн та бләв, кәтыл матыр мәщтырләв, нәпак ловиньтәв. Мән пал-тув Дина Васильевна Герасимова ёхталы, тав уроканә хүнтлуңкве сака пұмыш.



Никита Пакин, 13 тәлә

– Ам намум Никита Пакин, Тәлтъя пәвылт бләгум. Щәнюм Тамара Мироновна, атям Алексей Ильич. 2008 тәлт вәт сәграпнал этпос 10 хәталт самын патсум.

Ты блуңкве ёмас кос, ос марщум, омам кәсалаңкве таңхәгум. Ягпыг бньщәгум, наме Илья, 25 тәл. Туи пора ёхты, тәра юв минәв. Мәлты пәкв атсүв, оln сәлсүв. Пума пәвылт мәнщи мөйтыт ос эргыт хұлыгласум. Тот пуссын мәнти ләтңувтыл потыртәв.

Мәнполь этпост мән Нижний Тагил үсн санаториян тотыглавесүв, тот моц үщлахтасүв, пусмалтахтасүв. Ам хунь яныгмәгум, самосвал водителиг рүпитаңкве таңхәгум. Овләт армиян яләгум.



Няврамыт ты колт бләгыт

Мәт няврамыт потраныл ты юи-пәл газетат ловиньтән тах. Ты ятил мәнщи агиришит-пыгришит пус кәт, пус ләгыл вос бләгыт, ёмыгтәгыт! Сөтыңыщ, шуниңыщ вос яныгмәгыт, Нәй-Отыранылн вос үргалавет!

Светлана РОМБАНДЕЕВА

Мәнья-сүнт павылт олнэ ягпыгыг

Пёс порат Хальүс район Мәнья-сүнт павылт сав мир ылыс. Советский власть порат та мат экспедиция рүпитас. Мәхум сөрни ос мот тының ахвтасыт нёрт киссыт.

Тонт сав мир тув ёхтыс, павылт школа, пўльница, лапкат рүпитасыт. Тувыл экспедиция мот мән кёт-вес, мәхум ләкква-миньгласыт. Ань павылквет нила хөтпа туп олэгыт: Ивукиныг ягпыгыг ос Куриковыг ягпыгыг.

Мәнья-сүнт павылн ам рётың юсвой этпост тэлы лёңхыл ялсум. Няшамвольный машинат яласан лёңхе 45 вёрыста палыт ылы, я хосыт миннэ лёңхе 100 вёрыста.

Юрий ос Иван Ивукиныг мисыт ос лувыт ыныщег, тыил олэ. Тэн мансавит уйхул ыныщег, ты рүпата вэрнэ магсыл олн-нётми-лыл тастыглавэг ман ати, ос сав мот вэрмалит урыл тэнатэн китыгласагум. Яг-

пыгыг халт Юрий сака потрыңыг ылы, тав ювле потыртас.

– Нэн тасавит мис янмалтэгын, нёвиль ос щаквит хоталь тыналэгын?

– Тыт ань 22 мис ос мән мис, 10 лув ыныщег-мён. Мисанув ат посья-нүв, хоталь тасавит щаквит тотуңкве патэв? Няшамволь мус лёңхе хоса, тувыл мәхум тот щаквит ысака ат ёвтэ-гыт. Няшамвольт эщмён Татьяна ысака мис ыныщег, тав мисвой, щаквит ракт тыналы.

Нёвиль Хулюмсүнт, Няшамволь павлыгт ты-налэв. Мәхум сартын лавёгыт, мансавит эри, мән ты юи-палт нёвиль тотэв. Хулюмсүнт павылт щёр



Мәнья-сүнт павыл

ос ёмащакв ёвтаве. Товат танки тыг ёхталэгыт.

Акв порат мёнки Хулюмсүнт павылн ялсумён, акв хұрыг 300 солкөви тынэ лавсумён. Мәхум танки акв хұрыг магсыл 500 солкөви ойтсыт. Китыглахтасыт, манрыг тынтал тох тыналэв. Та павылт мис щар атим, тувыл мәхум тэпкант сав

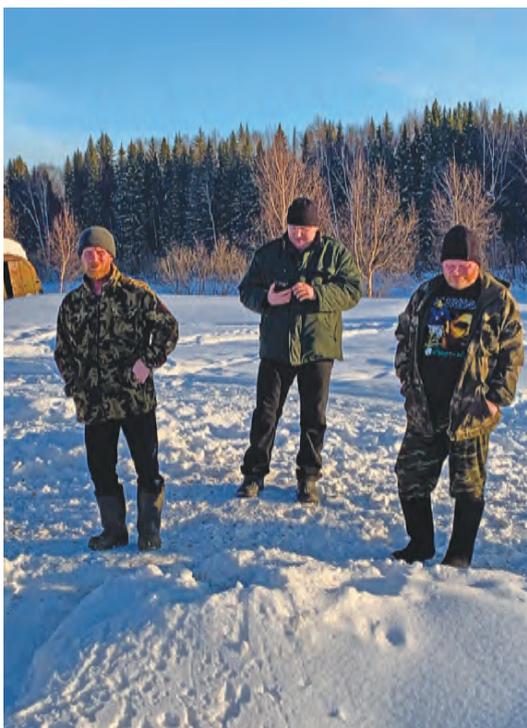
тэнут янмалтэгыт, щёр сав эри.

Мёнамён эщмён ос каңкумён мисанув ёт нётэг. Тэн Няшамволь павылт олэг. Туи порат сака сав пум вэруңкве эри. Ань савсыр мотоблокыт олэгыт, тувыл ты утыл пум ат сәгрёв. Ты мат пум мән, сака ат яныгми. Акв мис магсыл 3-4 тонна пум эри. Акв тал пумыл ат төвлувёсүв, Няшамволь павылт ёвтыгласүв. Комбикорм ысака ёвтэв, мисанув ёмащакв тыттыанүв, мәхум нёвиль вос выгыт.

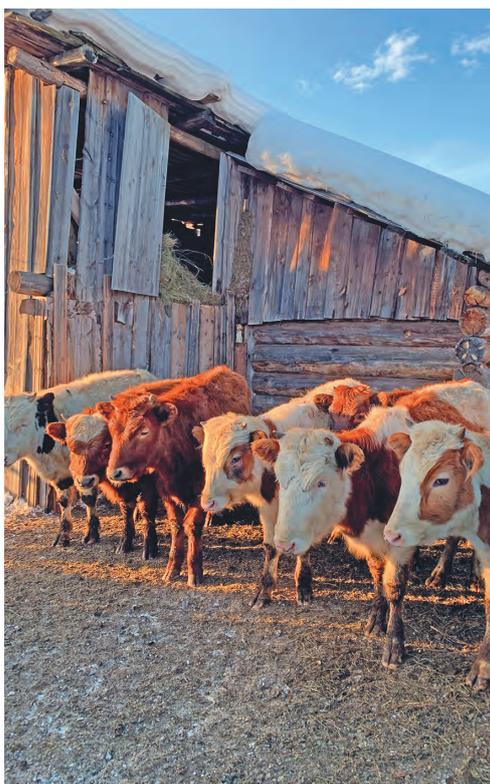
– Ань мис ыбнэ хөтпат савсыр щирыл нётавет, нэн олныл ойтавён?

– Күщаит нэпаканыл щирыл ань туп мис магсыл 10 сөтыра солкөвил ойтавет. Мён 12 мис ань янмалтымён, Татьяна Няшамволь павылт ат мис ысака ыныщег. Ты уйхул магсыл олныл таставёв.

Мирколт рүпитан хөтпат касың тал тыг ёхталэгыт ос нэпакн хансыяныл, ты юи-палт ущ олныл ойтавёв. Уйхул пусмалтан лёккар Хулюмсүнтныл тыг вөвыглылүв, мисанувн савсыр эрнэ тэрпи тўщты,



Ю. Ивукин, А. Роголев ос И. Ивукин



көлп выг ос Хальүсн кеты.

Тав касыңтәл рётың юс-вой этпост манос мән-поль этпост тыг ёхталы. Тамле тэрпил мисанүв ат ке вәриянэ, нёвлянув элалы тыналаңкве ат вёрмиянүв.

Акв порат мирколув кўшай нэ Татьяна Волкова мәнавн ләвыс, эрнэ нэпакыт вос атэв ос фермерыг ләвнэ хөтпаг вос хасхатэв. Мән тав ләвме щирыл вәрсүв, тувыл оln-нётмилыл аты майлавесүв.

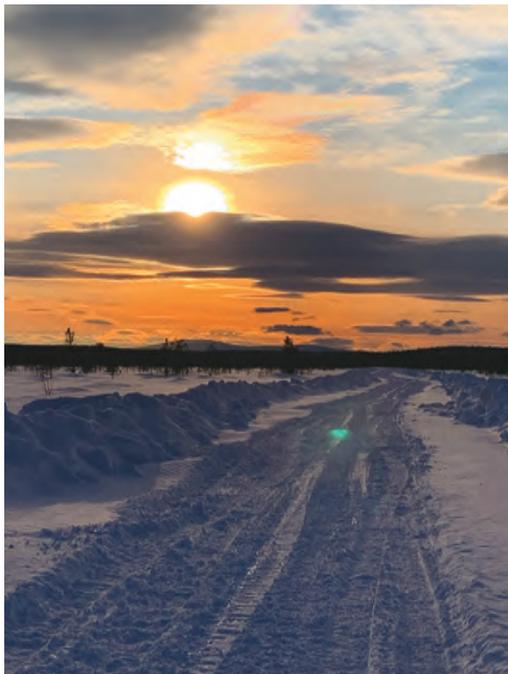
Та тәл оигпам элы-пәлт нэпакыл кётвесүв, 20 сөтыра нәлок-олн вос ойтэв. Нёвыль тыналым сәв оln хунь сэлэв, нәлок-олн ойтнэ нэпакыл тай тәра кётвесүв. Фермерыг хасхатуңкве тонт эри, хунь щаквит, мисвөй, щаквит ракс, мөт тэнут вәруңкве ос элалы тыналаңкве рөви. Ты рүпата вәруңкве сәв хөтпа эри.

– Хул алыщлаңкве ос вбраңкве ялантэґын?

– Тээнэ маґсыл хул пувөв ос вөрүй катын-паттэв, мәнавн сәв хунь эри. Пәвлув нәйпос атим, холодильник ат оныщөв. Тэлы тай тэнутанув кон пиныанүв.

Туи ос тыт өвтнэ сөюмн тув тотыанүв, витн тәрматыанүв, тот хоса ат сакөґыт. Ты сөюмт витэ атың, туи сака пөлям, тэлы лоньщиң, лап ат пөляве. Няхщамвөль пәвлың ма-хум ос туристыт акваґ вит тот амартэґыт, юв тотэґыт. Ты элы-пәлт нөрт сөрни ловтвес, сәвсыр лөль вит ян тәртвес. Мән я вит ат аөв, ты сөюмныл вит то-тэв.

Ань ма-витув щар мө-таныґ ёмты. Вөрт пил щар атим, мөлтэ тәл морах маґсыл хөтал палыт ёмыг-тасүв, нэматыр аты хөнт-сүв. Сосыґ, саңквлыпил



Мәнъя-сүнтын миннэ лёңхыт
Мән-Пупыг-нёр нәңки



В. Куриков

мощ өлы, тээнэ маґсыл вәтэв, мөт пил щар атим.

Пәвлув мәтэ ёмас, картөпка сәв яныґми. Ос сәв-нув картөпка ке үнттэв, хотьют ёвты? Няхщам-вөль пәвылт махум тай тыналэґыт, картөпканыл Хулюмсүнт пәвылн то-тыяныл.

– Мәнъя-сүнт пәвылт мүй махум маґсыл үщ-лахтын колыт үнттуңкве кусыглавет. Нэн ты тэла урыл маныр номсэґын?

– Ты вәрмалы урыл хосат таґыл кўшайт потыртэґыт, йильпи кол үнттын норыт тыг аты тотвөсыт. Туристыт тәнки тыт вәтихал тыгле-тувле яласэґыт. Тән машинал тыг ёхталэґыт, элалы «снегоходыл» минэґыт.

Төват Хулюмсүнт пә-вылныл миннэ лёңхыл тыт ювыт, мөтаныт Ивдель үсныл ёхтэґыт. Тыґыл Турвәт мус 45 вөрыста. Мән-Пупыг-нёр мус «Бураныл» ялуңкве өс рөви, миннэ лёңхе ати сака хоса.

Махум тыґыл ос «Пере-вал Дятлова» ләвнэ нёрн

ялантэґыт. Рётың юсвой этпост ос мән-поль этпост сака сәв мир тыт яласы. Төват щалтсэґыт, мис нёвыль ёвтуңкве вөвөґыт, ювле китыглахтамён: «Мансәвит нёвыль эри?» Төват ләвөґыт: «Кит ман хурум кила». Мән ос кит-хурум кила маґсыл мис алуңкве хунь патылүв, хульгум нёвыль ос хоталы тотылүв?

Тән тыт акваґ яласэґыт, мәнавн сәль ати, тувыл төват щар сәв лөль вәрөґыт, сәвсыр пәнкат, сульят ос мөт порсыт тыт пәхвтэґыт. Ма-витув щар ат үргалэґыт, мори та капыртэґыт.

– Ты йильпи колын хунь үнттыслына?

– Ат тәл ты колт өлэв. Та порат өлнэ колув нәйн ёсвес. Мән пуссын пум вәрсүв, юв ёхтысүв, колув атим, щар нэматыр ат хультыс, маснут, пормас тәл хультсүв. Кон сака рөґың хөтал өлыс, молях нөх-пөлаяс. Хумле ёмтыс, аты вәглүв. Хәпув туп хультыс, нәлми вәтат өлыс. Колув ёмас өлыс, элалы өлнувүв, тох ке ат ёмтыс.

– Пәвылт ань таксофон өлы, ёмашакв рүпиты?

– Рүпиты, потыртан маґсыл карточка Нях-щамвөльт ёвтэв, эрнэ порат свонитэв. Ты ут вос рүпитанув, бензин пүщкал хурум этпос акв щөс майлавөв. Нәйпос вәрнэ станция квалта-пәлылүв, таксофонт өлнэ батарейкатэ элалы вос рүпиты. Ань руц ләтңыл ләвнэ «солнечный бата-реял» тотвесүв, хумус рүпитаңкве тах паты, ат вәглүв.

Яґпыґыґ ёт потыртаң-кве сака пүмащ өлыс. Тэн махум нупыл ёмас ном-тыл сунсэґ, тув ялмув по-рат тәра колн вөввөсүв, пасан вәтан үнттувөсүв. Ювле миннэв порат «нө-лыл лэґ» ахвтасыл мүй-луптавөсүв.

Каркам Ивукин яґпыґыґ ёмас, сымың ләтңыл кө-тыяґүв. Пустәґыл элалы вос өлэґ. Сәв сөт, сәв щунь!

Людмила
ТЕТКИНА

Сәлы пүңе янгыг ёмтыс

Округув янытыл танти сәлыяныл
общнэ сәв ханты ос ёрн щёмьят
өлэгыт. Акв тамле мэхум палт мүйлуңкве
ос рүпатаныл щирыл пормасыт, вөр
мэхум Өлупса пөслуңкве «Төрүм Маа»
музейт рүпитан хөтпат ялсыт.

Ты **Валентин Дмитриевич Тэвлин**, ханты хум, Когалым үсныл элын вөр пәвлэт колтәглэ ёт Өлы. Тав палтэ мэхманув ты ялсыт. Хум Сургут үст 1983 тәлт самын патыс, Өвлэт ягыганэ ёт пуссын оманыл-әтяныл ёт Өлсыт, тувыл хотьютаныл нэгыңыг ёмты, янас Өлмыгтэгыт.

Валентин Нәтәля экватэнтыл акван-минасыг, хум ащён ват сәлыл майвес ос Өлнэ мәл хүлтвес, 2015 тәлт 36 родовой угодьяг ләвнэ мätэн янас та Өлмыгтасыг.

Хум ләви, Өвлэт мөт мät Өлуңкве сака тәрвигыт Өлыс, ныврамагён мәниг, матыр-әти вәруңкве акваг эрыс. Сәлыяна акваг үргалас, мощща сәлыт сака ләккве-хәйтэгыт. Ты халт кол үнттысыг, сәвсыр әмпарыт ос сүмьяхыт хум пуссын такви үнттыс.

Сәлың мэхум май сәлыяныл тәп тиснэ мägсыл акваг вәнтлэгыт. Валентин ань нила пәвыл Өньщи, аква тэлы пәвыл, мөт мät туи пәвыл, Өлнэ мәнэт колыт үнттыс. Ос тит мät түяхлан ос таквсылтан колыг Өньщи, ань ләви, атыт мät Өс кол үнтты.

Кәсың Өлнэ мätэт пәртколыт, әмпарыт, сүмьяхыт, пувлынколыт үнттыс. Атятэн маим сәлытыл ань лов щёс сәвнуге сәлы пүңе ёмтыс. Ләви, Өвлэт тав Өлнэ мätэ

тәра тэлы ләңх вәрим Өлыс, үсныл мәшинат ёхтэгыт, матхалт сәлыяна пәтамтавет, маныр үйхул Өлы – та пәтлуптэгыт. Мätэ тот пулиг-яласаве, пулиг-ялыглаве, тасәвит порс хульгуптэгыт, ййвыт ёл-сартияныл, Өлнэ урак щар әтим Өлыс.

Тувыл тав мирколт нәпак хансыс, тэлы ләңх мөт мәныл вос вәраве, ань ләви, вөрёт сакати вбруй сәвыг ёмтыс, янгүит хәйтыгтэгыт, щёпрыт акваг яласэгыт. Түяг лун-

тыт ёхтэгыт, тав коньпалэ нэмхотьют ат алыщлы, таимәгыс үйхул сәвми.

Тав мätэт мә-вөй нөхвинэ компаният рүпитэгыт кос, ос тав тән ётаныл потыртахтас, тавён нётэгыт ос мätэ сыстамыг Өньщияныл.

Тән экватэнтыл школат акваёт ханищтахтасыг, янгыг ёмтмөнт Валентин Нәтәлятэ хәйтәлестэ, пүри вәрсыг ос акван та Өлмыгтасыг, ань хүрум ныврам Өньщөг. Яныг әгитэн Ноябрьск үст элалы ханищтахты, ты үсн тәнанылн Өлнэ мәныл ляпанув ялантаңкве.

Котиль пыгён наме Виталий, тав хүрумхуйпов тәлэ, Русскинской школат ханищтахты.

Мәнь пыгён Антон, тавён хөт тәл, пыгрищакве туп ханты ләтңыл потырты, руц ләтың иңыт ханищтытэ.

Экватэ Наталья Даниловна хорамың ханты маснут юнты, Өйкатэ сәлы кот нярал, вәил юнтыстэ, хум сәлыяна уральтым манос хүл пувуңкве акваг мольщаңыл масхатым яланты, нывраманэн Өс ханты маснутыл акваг мастыянэн.

Валентин Дмитриевич ләви, хөтпа савыңыг ат те Өлы, матыр акваг те вәри, тав щёлыңыг ёмты. Хум ёмас сәлы әмпыт Өньщи, тән сәлыт эл хәйтүңкве ат тәртияныл.

Валентин потырты, туи щәрк мувилтаңкве мины, сәлыт пупәпщивке ляпат ёмыганэт порат тәра та хүнтамлыяныл, Өтыраныл ляпан хәйтэгыт, тав ляпатэт та ёңхөгыт, тох тав вәгтэ, әпщикве ляпат ләщиглахты.

Нэг-хумыгтэнти халэнт туп ханты ләтңыл потыртэг, нывраманэн матыр-әти вәруңкве ханищтыянэн, ханты мир Өлупса вос вәганыл ос танти ләтңыл вос потыртэгыт. Тән ань мәнь пыгён номт пинэг, тав эрыңтән хольтэн вөрт Өлуңкве хульты ос сәлыт элалы янмалтыянэ.

Тамле ты ханты щёмья танти мәнылт сәлыяныл Өньщим Өлэгыт, ты тән сөтың, щуниң Өлупсаныл, мөт щирыл Өлуңкве тән ат кәсәщөгыт ос тот тәнанылн сака ёмас.



В. Кондин ос В. Тэвлин

Музейт рүпитан мэхум
потраныл мәнэщи ләтңыл
Галина КОНДИНА
хансыстэ

Миснэ ақваныл ұргалан щёмья

Хөрыңпавылт блум Эква Аксинья Степановна Мерова урыл Ханты-Мансийскат «Төрүм Маа» музейт суссылтап вәрыглавес. Мән ты этпос китхуйплов хөталт тув ялсүв. Та хөталт тав 90 тәлэ төвлынув.

Ты элы-пәлт Саранпавылт блнэ музейныл аквьёт суссылтап вәрнэ ләтңыл кәтвёсыт. Ты колыгт А.С. Мерованыл акван-атим сәвсыр пормасыт бньщавет. Тох акван-потыртахтым тән «Саранпауль-Ханты-Мансийск» телемост вәрсыт ос мүй мәхумн сәс пормасыт, аканит, супыт ос хурит такталасыт.

Аксинья Степановна блмёт сәв мәныл ёхталам мүй хөтпатн ләвыглам: «Ам блнэ мәтем а́нумн сака эри». Ань тав блупсатэ бвылыт Любовь Павловна Стаканова Саранпавылныл ищхипың ут хосыт потыртас.

Өлупсатэ урыл

Аксинья такви а́ги бпарищ наме Анямова блыс ос оматэ Паланзева. Тав а́тятэ сәлың хум блыс, 1938 тәлт тав репрессировайтавес. Ос тән ат нъяврамыт янге-мәне оманыл ёт та хулытсыт. Төнт тәнки ёранылт сәлы үрнэ мәныл щәщекваныл,

анёкваныл колн Хөрыңпавылт мус минасыт ос тот аквьёт та блмыгтасыт.

Төнт тәрвит тәлыт блсыт, мәнь Окцинь хөт тәлэ блыс, Данил а́пшитэ нила тәлэ төвлыс, Тәрья увцитэ ос Латимир каңке тавёныл янгыгнув. Нъяврамыт нила классыт а́сламаныл юи-пәлт рүпитанқве патсыт. Окцинь колхозт рүпитас, хұл алыщлым ос вөр яктым тотыглавес.



Меровыт щёмья, 1982 тәл.



Музейн ёхталам мәхум

1963 тәлныл Хәльүс промкомбинатыт лувколт рүпитан хөтпаг патхатас. Та порат пәвылт матахмат сәвит лув бщвес, тән Нёрыл исвеска а́хвтас хартсыт ос тувыл туи Хөрыңпавылт исвескаг шаритасыт. А́гит тәнки ёранылт тәрвитың а́хвтасыт нөх-а́лмим шаритан мәгыс нәлми вәтан тәнки а́лумтасанылыт.

1974 тәлт промкомбинат лап-пантвес ос Аксинья Мерова Саранпавылт рыбкоопн рүпитанқве вөввес. Тав Хөрыңпавылт ат тәл нъянь вәрыс, 1982 тәлт пенциял ойтуңкве патвес кос ос тав элалы рүпитас. Тав 8 нъяврам бньщис, тәнаныл

кәтыглавёсыт ос тав такви юнтум мәньщи маснунанэ, сәсныл вәрум пормасанэ тәнанылн суссылтас. Тав сәвсыр пёс мөйтыт вәс, учёныит тәнаныл нэпакн хансыгласаныл, музейанылн пормасыт мүйлуптәлвёсыт.

Хөрыңпавылн Санкт-Петербург үст блнэ А. Головнёв, Е. Фёдорова учёный хөтпаг, Е. Оборотова Москваныл, Н. Фёдорова ос А. Богордаева Тюмень үсныл, А. Бауло Новосибирск үсныл тув ёхталасыт. Төнт Эстония, Венгрия ос мөт хөн мәныл учёныит бс ёхталасыт.

Аксана Богордаева бвлэт 2008 тәлт ос ётыл 2010 тәлт тув ялыс, та пора урыл тох потыртас:

– Ам Аксинья Степановна колэт ёмщакв мүйлысум, тав а́нум сака ёмас пирмайтастэ. Тән щёмьяныл ұргалан Миснэ Уран тотыглавёсум. Тән тот ұра ұнттысыт ос пүрлахтуңкве тув ялантәгыт. Маныр вәруңкве рөви ман ат рөви, пуссын ху́лтвесүв, мәньщит пёс наканыл тәра-паттысанүв.

Китыңтыг Хөрыңпавылн я́лмум порат, Аксинья Степановна нётнэ маснутыл масхатас, а́гитэ, апганэ бс мастысанэ. Ос мән пәвыл хосыт ёмыгтасүв, пбслахтасүв. Пёс колэн щалтасүв, тот пормасанэ такталас. Тав аквтуп вәстэ, юи-бвыл щёс вәщинтахтэв. Тав а́тимиыг ёмтум порат а́нумн сака сәль блыс. Таве посың номтыл акваг номилум.

Аксинья Степановна туи порат Я́сунт пәвылн «Мәнь Ускве» этностойбищан нъяврамыт ханищтан мәгыс матыр щаквщүңкв вөвиньтәлвес. Та поратэ тавён сака мұстыс, тох пёс накыт нөх-вормалтавет, та щирыл ке, тән молях ат ёрувлавет.

Тамара МЕРОВА

я́нмалтаңкве ос ханищтаңкве эрыс.

Тән Рудольф Васильевич ойкатэнтыл бвлэт рыбкооп мисыт я́нмалтасыг, тувыл экспедиция пәлыл мисыл бс тотыглавесыг. Туи нъявраманыл ёт пум вәрсыт, пил вәтсыт, ху́л алыщласыт.

Вөр пәвылт өлкёныл мәньщи мөйтыт ос пёс накыт киснэ учёныит тув акваг ёхталасыт. Тән Аксинья Степановна колн

Ащōйкам сосса хōтпаг олыс



Раиса Александровна Ляхова 1954 тәлт яныгпōль этпос 15 хōталэт Ханты-Мансийск үст самын патыс. Эква сәв тәл «Лүимә сәрипос» ос «Ханты ясаң» газетаг вәрнә колт олн ловиньтан хōтпаг рүпиты. Намхōталэ кастыл тав өтэ потрамасүв, олупсатэ урыл китыглахтасүв, хоты рүтныл олы, хōт яныгмас. Раиса Александровна тох ләвыс:

– Ащōйкам ханты хум, опарищ наме Салтанов, Ханты-Мансийский район Цингалы пәвылныл олыс. Анөквям руц нә, ос тувыл олыс. Тән ат няврам янмалтасыг – омам Анна, тувыл Прокопий, Нина, Тоня, щар мән Клава.

Омам Анна Ивановна 1928 тәлт самын патыс. Ащитэ ос йигрищанэ өт тав мәнйтагыл савалапыг хультыс. Нила класс мус туп ханищтахтас. Хōнтлын нак овылтахтаме порат, вōр яктуңкве көтвес. Яныгхōтпат өт нәйив атыс, пум вәрыс. Цингалы пәвылныл Ханты-Мансийск үс мус 60-70 вөрыста ләглыл ялантасыт.

Өтыл омам Ханты-Мансийск үсн олмыгтас, яслит ос садикт няврам үргалым сәв тәл рүпитас. Хōнтлын нак порат ос та

юи-пәлт тәрвитың рүпата вәрме мәгыс «Труженик тыла» намыл майвес. Тав 91 тәл олыс. Олме палыт мәгылн тагатаң пōсытыл ос янытлан нә-пакытыл майлувес, сәвсыр хōнтхатыглапытын вōвиньтәлвес.

Атям Александр Васильевич Казань үсныл олыс.



Ты хурит Раиса Александровна пыге колтәгыл өт пōслым олы

Омам өт ты үст акван-хōнтхатсыг, акван-минасыг. Мән нила няврам самын патсүв. Ам щар яныг, ам өлы-пал эщагум Людмила ос Руфина, щар мән Юра ащив. Школа асламум юи-пәлт, кооперативный техникумт ханищтахтасум.

Людмила увщим фармацевтыг ханищтахтас, рүпитаңкве Барнаул үсн көтвес, аңум өт вōвыстә. Тув ми́на́сум, комбинатын рүпитаңкве патхатасум, общежитият олнә колнакыл майвөсум. Ойкам Александр Иванович Алтайский крайныл олыс, кәр толтнә хōтпаг рүпитас. Барнаул үст Олеся агимән самын патыс. Тōнт ойкам нупыл ләвсум, та мāt олуңкве ат таңхөгум, амти мāmн минуңкве номсөгум. Тыгле та йисүв.

Өвлөт СУ-20 мāt отдел кадров колнакт рүпитасум, моц өтылнуве бухгалтерыг паттувөсум. Тот пөнсиян миннэм мус рүпитасум. Тувыл тыг, сосса мир газетаг вәрнә колн, патхатасум. Рүпатам эруптылум, ханты ос мәнйщи мәхманув халт рүпитаңкве татем өмас.

Ойкам өвлөт транспортный компаният механи-

кыг рүпитас, тувыл күщай вәңын хумыг паттувес. Мөн аги-пыг янмалтас-мөн, Олеся ос Александр. Ань нила апыгрищанум яныгмөгыт, кит апыг апыгрищ оньщөгум.

– Омам ханты ләтңыл потыртас?

– Тав олмөт, ләвсас, атятэ иң мәнйлатхум олыс, атимыг өмтыс, таимәгыс ханты ләтың торың ат хулыглас, юн мәхманэ пуссын руц ләтңыл потыртасыт. Омам ханты мире урыл сымыңыщ потыртәлыс, атятэ щирыл рүт мәхманэ өмас ләтңыл номылматәлсанэ. Эрнә нәпаканув щирыл ам, нявраманум ос апыгрищанум пуссын хантыг хансым олөв.

Ойкам тыг өхтуме порат, хул щар ат тәс, мән халувт олыматэ, татем тәңкве патыс. Мән хулыңтәпың мāt олөв, хул тәл хумус олөв. Ащōйкам хул алыщлас, хул өрыл олсыт, яныгмасыт.

Ойкамөнтыл 39 тәл аквьөт олсумән, агмыл хартыс, хотталы щалтыс. Нявраманум өт олөгум, ты үст эщум олы, тән пустәгыл вөс олнувыт.

Ань потрумән та ойгпас. Раиса Александровна сымың, вөщкат элумхөлас. Мән, газета вәрнә хōтпат, таве эруптылув, намхōталэ янытлылув!

Сәв тәл өт пус кәт, пус ләгыл вөс олы, нявраманән-апыгрищанән ос рүт мәхманән вөс үргалаве, вөс нөтаве!

9 май **Победа хөтал** ты ляпамлы. Ты эрыг махумн эри, латңыт хаништэн, акван-атхатнэн порат эргелбн. Касың мир ты эрыг танти щань латңытын толмашлым бньцияныл, Россия янытыл блнэ мирыт Победа хөтал янытлан мағыс ты эрыг эргыяныл.



«Победа хөтал» эрыг

Победа хөтал, тонт олыс элын тав,
Аквтоп лотхыг лумгыс
араш блнэ мав,
Олсыт вёрыстата, порс халт,
хот-шарим, –
Хөнтласүва посың хөтал ляпамтым.

*Победа хөтал
Вис тав сэля ат,
Ялпың хөтал
Яңкыг вөтым ат,
Самвит пәсги
Щагтыг блнэ самт.*

**Победа хөтал! Победа хөтал!
Победа хөтал!**

Этэ-хөталэ Мартена
Курт рүпитым
ат пантыгләлсүв сам.
Этэ-хөталэ сав
вәрмалит вәрим –
Хөнтласүва посың
хөтал ляпамтым.

*Победа хөтал
Вис тав сэля ат,
Ялпың хөтал
Яңкыг вөтым ат,
Самвит пәсги
Щагтыг блнэ самт.*

**Победа хөтал! Победа хөтал!
Победа хөтал!**

Ома, паща, пуссын мән ат
ёхтысүв...
Этвтитт ёмасаңкве ат вөрмысүв!
Европа-пәлэ минаслүва нас ёмим,
Хөнтласүва посың хөтал
ляпамтым.

*Победа хөтал
Вис тав сэля ат,
Ялпың хөтал
Яңкыг вөтым ат,
Самвит пәсги
Щагтыг блнэ самт.*

**Победа хөтал! Победа хөтал!
Победа хөтал!**

В. Харитонов эрыг ләтқанэ хансыс,
Д. Тухманов эргыг вәрыстэ,
мәныщи ләтңыг **С. ДИНИСЛАМОВА**
толмашластэ

Нёрн ялэит

Ам блнэ Висумтыт пәвлум нёр ляпат олы. Тыг сав мäl махмыт ёхталэит. Пәвлумныл нёр мус 56 вёрыста паты. Касың Нёр талх такви щир руц ос мәныщи нам бньщи.

Пәвыл ляпанув тит нёр талх блэг: Щисупа (Чистоп) ос Тумп-капай. Туи порат мән аквписыг тув ялантэв. Руцит ты нёрытна ат ялантэит. Тән матрыг тай Хөлат-Щахыл (Перевал Дятлова), Вөт-тәратан-Щахыл (Отортән), ос Мән-Пупый-нёрна ялантэит.

Махум сәвнүв Хөлат-Щахлыл пүмшалахтэит. Тав сака хаштәл ос пыщмаң мäl номсаве. Пәс порат тот 9 элумхөласыт холасыт. Та Нёр Игорь Дятлов намыл намт-вес, тув туристат акваг ялуңкв вораэтэит. Тувыл ос

Мән-Пупый-нёрн ялэит, Хөлат-Щахылныл тув иң 80 вёрыста минункве эри.

Мән-Пупый-нёрРоссия янытыл сәт сака пүмшалан вәрмалитын хансым олы. Ты ма урыл сав пүмыщ потрыт ос ат тәртнэ вәрмалит блэит. Матум мәныщит ләвёит, нэ хөтпан тыг ялантаңкв ат рөви. Пәс порат тыт туп хум хөтпат, хөтютыт сәлы бщсыт, тән яласаңкв ос блуңкв вөрмасыт. Ты ма ялпыңыг ләваве.

Туи остэлы порат нёрта сав мән тәрамлан туризм олы. Туристыт төват таккәт блнэ хөтпаг минэит,



Ишхылан мәт вим хури

төват группат щирыт минэит. Миннэныл элыпәлт пуссын МЧС нәпакытн хасхатэит, тох тән үргалаңкве ос уральтаңкве вөрмавет.

Туи порат туристыт Ауспия-я мос мәсинал тотавет, тувыл тән пәс сәлы ләңх хосыт ләйлыл минэит. Сәртын Хөлат-Щахыл мос, тувыл сәткөм Мән-Пупый-нёр мос. Касың порат группат сәвитэ 9-12 элумхөлас олыгыл. Нёрта тән мәйсыланыл

руц колыт үнттым блэит. Ты тамле колыт, хөт тән эт хулуңкв вөрмёгыт.

Тэлы порат махмыт снегоходыл ос ёсал нёрн минэит. Ам номсэюм, тэлы порат тәнанылн яласаңкв ёмаснүв, тонт миннэ ләңханыл састумыг олы, вит вөңхат әтүмыт, минуңкв моляхнүв.

Тыщир мән палтүв тэлы ос туи порат сав мәныл тәрамлан туристат ёхталэгыт.

Галина ДУНАЕВА

<p>Лүймә сәрипос (Северная заря) № 8 (1266), 21.04.2022 Соучредители Дума, Правительство ХМАО – Югры Издатель Департамент общественных, внешних связей и молодежной политики ХМАО – Югры</p>	<p>Редакция Директор, гл. редактор – Динисламова С.С. Телефон (3467) 33-36-82 Заместитель директора – Кондина Г.Р. Телефон (3467) 33-22-72 Ответственный секретарь – Узель В.В. Телефон (3467) 33-23-09</p>	<p>Адрес редакции и издателя: 628011, г.Ханты-Мансийск, ул.Комсомольская, 31 тел./факс (3467) 33-17-52 E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru Газета размещена на сайте www.khanty-yasang.ru Отпечатано: ООО «Новости Югры- Производство» г. Сургут, ул. Маяковского, д. 14.</p>	<p>Индексы 04399, 54399 Тираж 1710 экз. Заказ 1447 Цена свободная Мнение авторов публикаций не обязательно отражает точку зрения редакции. Газета зарегистрирована Управлением Федеральной</p>	<p>службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Тюменской области, ХМАО-Югре и ЯНАО. Свидетельство о регистрации ПИ №ТУ 72-00795 от 23 января 2013 г.</p>
--	--	--	---	--

«Ұринэква хөтал» янытласлүв

Округт блнэ сосса мир кәсың тўя «Ұринэква хөтал» сака ўрияныл. Пёс йис тәгыл ты этпос сәтыт хөталэт ялпың хөталув янытлылүв.

Ханты-Мансийскат блнэ мир «Торум Маа» наппа музей кант акваг мўйлэ-гыт. Ты тўя ўсың мәхум кит щёс мўйлуңкве тув вбвиньтәлвёсыт, хотьют вёрмысыт, сәтыт хөталт ёхталасыт. Мөтаныт онтолов щислат тув ялсыт. Сас мәлтып, хөталың хөталыг блсыг, мәхум ёмщакв ўщлахтасыт, посың номтыл элалё блнэ нак пўйкщасыт.

Музейт рўпитан хөтпат сәвсыр касылыт, ёнгилыт щёпитәлсыт. Сәтыт щислат хантыт, мәнщит ёт №3 школат ханищтахтын нъяврамыт, педагогический колледжит ханищтахтын әгит-пыгыт мўйлысыт.

Тынакт тўйтэ осың, иң ат толыс, таимәгыс әгирищит-пыгрищит тўйтныл ўринэква хури вәрсыт, тувыл ййвт ханнэ пөсыт нупыл пувыр тўйт-поталыт пәхвтысыт.

Пыгрищит пуссын нъя тартуңкве сака тахсыт, ос ты элы-пәлт тәнанылн мөт мәт касуңкве эрыс. Овлэт нъяврамыт пөслысыт ос әмщит хашсыт, тувыл халанылт кассыт. Кәсың мәт тән нэпак-лөмтыл майвёсыт, сәвнув атнэныл порат мәгың кампёткаг пентсаныл.

Тувыл «Хөтал» наппа театрыт рўпитан артистат мәнщит мөйт суссылтасыт. Хумус хўрум ягпыгыт нэ тотсыт.

Мўйлын хөтпат халт **Татьяна Ульрих** блыс, тав №3 школат ханищтан хөтпаг рўпиты. Тав нъяв-

рамыт музей канын то-тыгласанэ ос лавыс:

– Мән сәв щёс тыт мўйлысүв, мәнавн тыт сака мўсты, мәтэ такем ёмас, вёрың мәт лылыёп



М. Кашпирева
ос А. Гындыбин

сыстам. Ты хөтал мән тыг вөввесүв, мән щәгтым тәра та ёхтыгпасүв. Маныр кәс вәрыглаве, мән пуссын вәганүв, тувыл мәнки ос пўмщалахтәв. Матыр ат вәнэ тәлат китыглыянүв, ос әгирищит-пыгрищит тыт матыр щаквщуңкве ханищтавет.

Ам ань амки нъял пәхвтуңкве таңхөгум кос, таимәгыс нъявраманум ёт сәвсыр мәт касәгум. «Хөтал» наппа театр ёнгиланэ сунсуңкве әнумн сака пўмщиг блы. Тамле ялпың хөталыт кәс вәрнэ хөтпатн яныг пўмщипа ләтың ләвөгум.

Лена Сморгцова, Ханты-Мансийский колледжит



«Хөтал» наппа театрыт рўпитан мәхум



Ұринэква хури
тўйтныл вәрёгыт

ханищтахтын әги, «Ұринэква хөтал» ос янытластэ, тувыл кәтыл вәрум ўйрищ хуритэ суссылтастэ. Тав лавыс, ань ат вәгтэ, ты хуритэ таквинәтән хултуптытэ манос хотты хөтпан мўйлуптытэ.

Ты этпост Ханты-Мансийск ўст **Тамара Калинникова**, Саранпавылт блнэ мәнщит нэ, мўйлыс. Тамара Михайловна тох потыртас:

– Ам нән ўсынт «Ұринэква хөталт» мўйлысум, такем та ёмас. Музейт рўпитан хөтпат ос артистат таве ёмщакв щёпитасаныл. Мән ёнгалтавесүв, эргыт-ййквыт суссүв, кассүв.

Хөтал ос мәлтыпыг блыс, мәхум ёмщакв ўщлахтасыт. Кон пасан вәрыглавес, мән лўптаң щәил айтвесүв ос атың нъянил тыттвесүв. Ты тәл сөлапат пўт ат пәйтыгласыт, мөлал тыг ёхталамув порат тай сөлапат тәсум.

Саранпавылт блнэ мирув ёт мән Сўкырья павылт «Ұринэква хөтал» янытлылүв. Тув мәнщит, сараныт, рущит акваг атхатыгләгыт, щёмьят нъяврамың тәгыл тот ўщлахтәгыт.

Тәнанылн тот сака мўсты. Мәхум тәнки тәнүт ёт тотәгыт, исум щәил айтавет. Сыресыр кәс вәрёгыт.

Ам «Эргин сым» колн ялантәгум ос мән мәнщити эргыт тот эргёв, ййквёв. Ты тәлт ос тыт Ханты-Мансийскат мўйлысум, ос сака пўмыщ блыс. Мәхумн пус кәт, пус ләгыл ләвөгум, Торум ёт, Отыр ёт элалё вос бләгыт. Нэмап пильщмаң нак ул вос вәщиньтәгыт.

Сосса мәхум тәнки блнэ мәнанылт мәнщит ос хантыт пёс наканыл тахольт элалё тотыяныл, тән посың хөтал пөйкщёгыт, мирыт ань хөнтлың вәрмаль тәл вос бләгыт.

Тамара МЕРОВА